

ԱՌԵՏԱԲԵՐ

ՇԱԲԱԹ ԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿ

Կը հրատարակուի ամէն երեքշաբթի: Տարեկան գինն է 1 1/2, վեց ամսուանը 3/4 մեծիտլէ, կանխիկ, և հատը 40 վարա: Բո գրութեան վերաբերեալ նամակներ ուղղուելու են առ Մր. Տուայթ, խմբագրութեան վերաբերեալներն՝ առ Մր. Կրից, Կ. պոլիս, Ամերի

ՀԱՏՈՐ 32.

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ. ՓԵՏՐՈՒՐ 27. 1877

ԻՐԻՍ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մեր ամենօրեայ պատերազմը: — Քրիստոնէութեան ծագումը: — Եւրոպական Թուրքիոյ զինուորական աշխարհագրութիւնը: — Մեկնումիւն: — Քաղաքական տնտեսութիւն: — Բիւժմանական Միութեան տարեկան ժողովը: — Ազգ: — Թոտովիւրանէն նամակ մը: — Ժանտատենդի Ի Գլենշըլար: — Քաղաքական լուրեր: — Երկ-մտական և առևտրական:

ՄԵՐ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Հին պատերազմի մը մէջ Քրիստոնէական երեք կերպով ցուցուած է: Նախ, ցուցուած է իբրեւ ազգայ, շրջ-թանցը վրայ սա խօսքով. «Կը սոր-վիմ» երկրորդ, ցուցուած է իբրեւ մշակ բան ձեռքին, շրջանցը վրայ սա խօսքը. «Կը գործեմ» երրորդ, ցուցուած է իբրեւ սպառազէն զին-ւոր սա նշանաբանով. «Կը պատե-րազմիմ» Գրիստոնի հետևող ամէն մարդու կեանքն այսպէս ըլլալու է: Նախ, Յիսուսի ոտքը նստելով Սուրբ գրոյ մէջ վիտաւելու է թէ Աստ-ուած ինչ կը սորվեցնէ: Երկրորդ, գործելու է Աստուծոյ գործը: Եր-րորդ, իբրեւ զինուոր բարի պատե-րազմը պատերազմելու է:

Ծեր մարդու մը համար կը պատ-մուի թէ իր նեղութիւններուն վրայ շատ կը գանգատէր: Երբ բարեկամ մը անոր հարցուց դանգատին պատ-ճառը, «Բարէ» ըսաւ ծերունին, «շատ գործ ունիմ, ամէն օր կ'աշ-խատիմ: Կը ջանամ երկու օրի ընտա-նեցնել, երկու ճագարի չիտիլիլ սորվեցնել, երկու բազէ օրս ընելու կըթել, օձ մը թովել, առիւծ մը սան-ձել և հիւանդ մը գարմանել: «Ոչ» ըսաւ բարեկամը, «մարդ այսչափ դժուարին գործ չի կրնար ունենալ» «Ես այս գործերուն բոլորն ալ ու-նիմ» կրկնեց ծերունին: «Երկու օրի-ներն երկու աշուրներս են, եւ զգուշանալու եմ անոնց որ վերկու-թեանս քնածաղկաւ բանով մը չզուար-ճանան: Երկու ճագարներն եր-կու ստուրներս են. զանոնք ալ բըռ-նելու եմ, որ չար բաներու ետեւէ չերթան, և մեղաց ճամբաներու մէջ չքալեն: Երկու բազէներն երկու ձեռ-ուրներս են. առնը միշտ զբաղեցը-նելու եմ որ կարող ըլլամ իմ և կա-րօտ եղբարցս պիտոյքը հոգալ: Օձը լեզուս է, զոր միշտ սանձելու եմ որ անխել բան մը չխօսի: Առիւծը սիրտս է. անոր դէմ ալ միշտ պա-տերազմելու եմ որ, ոչ թէ ունայ-նութիւն կամ ամբարտաւանութիւն, այլ Աստուծոյ շնորհը բնակի և գոր-ծէ հոն: Հիւանդն ալ մարմինս է

որ կարօտ է միշտ հսկողութեան և խնամոց: Ահա այս հանապօրեայ հոգերն են որ կը սպառեն զօրու-թիւնս:» Բարեկամը զարմանօք մտիկ ընելէն ետքը ըսաւ. «Սիրելի եղ-բայր, եթէ ամէն մարդ այսպէս աշ-խատէր և ջանար, աշխարհս լուա-դոյն պիտի ըլլար և Աստուծոյ կա-մայն աւելի համաձայն:»

ԳՐԻՍՏՈՆԵՒՈՒԹԵԱՆ ԾԱՌՈՒՄԸ

25.

Բնական գիտութիւնք և հերթի Սուրբ գրքը:

Մեր վերջին յօդուածին մէջ ցու-ցուցինք թէ բնական գիտութիւնը բնաւ չեն հերքեր ինչ որ Սուրբ գրքը կը սորվեցնէ Երկրաբան արդի կազ-մուածոյն վրայ, սկզբնական նիւթին վրայ օրմէ երկինք և երկիր և բոյսը և անասունը շինուեցան, կամ այն մասնաւոր եղանակին վրայ օրով այն բաները շինուեցան այն նիւթէն: Հի-մա յառաջ երթանք քննել Սուրբ գրոյ ուրիշ խօսքերը ստեղծագործութեան վրայ, և տեսնենք թէ արդեօք այն խօսքերէն մին հերքուած է բնական գիտութիւններէն:

4. Սուրբ գրքի 12-րդ հոգիէն Նիսիւսի ժամանակէն յորժմ Սաղաւաթ արեւելից փոքր-նախնիքն որով յետոյ երկնքս պարտաւորեցաւ ճարտարեւն ազգին բնականութեան համար:

Սուրբ գրքը սկզբնական նիւթոյն ստեղծման ժամանակը չի յայտնէր. միայն կ'ըսէ, «Սկիզբէն Աստուած երկինքն ու երկիրը ստեղծեց»: Բայց թէ երբ էր այս սկիզբը՝ ասոր վրայ բան մը չըսեր: Ինչպէս Ծննդոց Ա. գլխոյն մէջ կը պատմուի, Աստուած նախ ստեղծեց երկիրս յոյնէն, և ա-պա պատրաստեց կամ յարգարեց զայն ըլլալ տեղի բնակութեան մարդ-կան: Արդ երկրիս ստեղծմանն ու պատրաստութեանը մէջտեղ կրնան հաղարաւոր եւ թերեւ միլիոնաւոր տարիներ անցած ըլլալ: Ծննդոց յիշ-եալ գլխոյն 1 և 2 համարները կ'ապոլ-Երկայեցերէն շաղկապին նշանակու-թիւնը հարկ չի դնել մեր վրայ հա-կնալու թէ այն երկու գէպերն, այսինքն երկրիս ստեղծումն ու յար-դարումը, փութանակի յաջորդեցին իրարու: Հիմա մեկնիչներէն ոմանք այն շաղկապը կը թարգմանեն Բայց կամ յետոյ: Այսպիսի մեկնութիւն մը տրուեցաւ շատ առաջ, մինչ երկրա-բանական արդի հետազոտութիւնը գեռ ապացուցած չէին երկրիս ամբա-հնութիւնը: Ըստ մեկնութեանց Օ-

գոստինոսի, Թէոփրաստի, Յուստի-նեայ վկայի, Բարսղի և Որսղինեայ, որ դարերով առաջ էին, Ծննդոց ա-ռաջին համարին մէջ յիշուած նախ-կին ստեղծման երկրի, եւ մարդոց բնակութեան համար անոր վերջին յարգարման մէջտեղ անհուն ժամա-նակ անցաւ: Եթէ այս հին մեկնու-թիւնը, որ հիմա ընդունուած է մեկ-նչայ շատերէն, չիտակ է, երկրա-բանութիւնը, թէ և կարենայ ապա-ցուցանել թէ միլիոնաւոր տարիք ան-ցան յորմէ հետէ Աստուած ստեղծեց երկինք և երկիր, չի կրնար հակառակ դալ Աստուածաշունչին խօսքին:

5. Սուրբ գրքի 12-րդ հոգիէն Նիսիւսի ժամանակէն յորժմ Սաղաւաթ արեւելից փոքր-նախնիքն որով յետոյ երկնքս պարտաւորեցաւ ճարտարեւն ազգին բնականութեան համար:

Առաջին ընթերցմամբ պիտի թուի թէ Սուրբ գրքը այս բաները ստեղծ-ուած կը դնէ մէն մի 24 ժամերէ բազ-կացեալ 6 ժամանակի միջոցներու մէջ: Երկրաբանութիւնը կը սորվեցնէ թէ միլիոնաւոր դարեր պէտք եղան երկ-րիս խաւերուն արդի կազմութեան համար: Արդ, եթէ դենք թէ այս միլիոնաւոր դարերն անցան նիւթոյ առաջին ստեղծման և մարդոց բնա-կութեան համար երկրիս յարգար-ման մէջտեղ, այնուհետեւ, ըստ հիմա մեկնչաց ոմանց, տեղի չի մնար առաք-կելու Ծննդոց խօսքին տրուած սա մեկնութեան դէմ թէ, երկիրս մէն մի 24 ժամերէ բազկացեալ 6 աւուրց մէջ պատրաստուեցաւ մարդոց բնակու-թեան համար: Երկրաբանութեան ու-սուցիչը Հիշգոգ կ'ըսէ, «Դրուելով թէ նիւթոյ առաջին ստեղծման եւ երկրիս յարգարման մէջտեղ ամբա-ժամանակ անցաւ, Ծննդոց գիրքին և երկրաբանութեան մէջտեղ հակա-սութիւնը կը վերնայ»: Բայց ոմանք կը պնդեն թէ երկրիս մէն մի 24 ժա-մերէ բազկացեալ 6 աւուրց մէջ պատ-րաստուած ըլլալուն մեկնութիւնը համաձայն չէ Ծննդոց գիրքին որ կ'ը-սէ թէ երկնային մարմինք ստեղծ-ուած չէին մինչև չորրորդ օրը. ուստի և այս ոմանց կարծեացը նայելով, վեր-ջին երեք օրերը միայն որ լուսաւորաց ստեղծմանէն մինչև մարդուն ստեղ-ծումն անցան բուն օրեր էին, իւ-րանչիւրը 24 ժամէ բազկացեալ: Մր. Հիշգոգ այս առարկութեան սա պա-տասխանը կու տայ. «Ծննդոց գիրքը չըսեր թէ արեւակը, լուսին և ա-տեղը չորրորդ օրը ստեղծուեցան: Բնագրին, այսինքն Երկայեցերէն մէջ բուն արեւը նշանակուլ բառը որ Ա.

գլխոյն առաջին համարին մէջ դուր-ժածուած է՝ նոյն գլխոյն 16 երրորդ համարին մէջ դործածուած չէ, այլ ուրիշ բառ մը դործածուած է որ ընէ կամ ընէ միայն կը նշա-նակէ, և այս բառին միտքը կ'ո-րոշուի յաջորդ խօսքէն, ուր կ'ըսուի, «Աստուած երկնից հաստատութեան մէջ դրաւ զանոնք որ երկրի վրայ լոյս տան»: Ըստ մեկնութեան Մր. Հիշ-գոգի, արեւակը, լուսինն և ատեղը շատ առաջ ստեղծուած էին, բայց յառաջ քան զչորրորդ օրը ծագած չէին երկրիս վրայ ի պատճառս Թանձ-րամած չողոյն կամ մառախոյն որ կը պատէր վերկիր: Զորրորդ օրը մի-այն սկսան ծագել, և Սուրբ գրքը ստեղծագործութիւնը կը պատմէ ոչ թէ գիտական ճշգրտութեամբ այլ այն-պէս ինչպէս կ'երեւի երկրի վրայ: Իսկ անոնց որ կ'առարկեն թէ յիշեալ գլխոյն մէջ երկրի և առաւօտ յիշ-ուած են յառաջ քան զչորրորդ օրն, այսինքն յառաջ քան զստեղծումն լուսաւորաց՝ սա պատասխանը կը տըր-ուի. «Թէպէտեւ մինչև չորրորդ օրը արեւակը, լուսինն և ատեղը ծագած չէին երկրի վրայ, անոնց ազօտ լոյսը կը թափանցէր Թանձրամած մառախ-ղէն, և որովհետեւ երկիրս ի սկզբանէ կը հալոյէր իր առանցքին վրայ, Եւ զիչեր կրնային ըստ բնականին որոշուիլ»:

Մենք չենք հաստատեր թէ երկ-րիս մէն մի 24 ժամէ բազկացեալ վեց օրուան մէջ ստեղծուած ըլլալուն մեկնութիւնն ուղիղ է. ոչ ալ, եթէ ուղիղ է, կրնանք ճշգրտ ապացուցա-նել թէ կատարեալպէս համաձայն է երկրաբանութեան և ատեղաբա-նութեան նսրք և մանր տեղեկու-թիւններուն: Բայց մէջ կը բերենք զայն նաև իբրեւ վկայութիւն երեւելի երկրաբանին, Մր. Հիշգոգի, թէ երկ-րաբանութիւնը չի հերքեր Ծննդոց մէջ ըսուած ըստ թէ, ընդհակառակն, կան կարելի և հաւանական մեկնու-թիւններ ըստ որոց այն երկուքն իրա-րու հետ կը միաբանին: Կայ սակայն Ծննդոց վրայ ուրիշ և հաւանականա-գոյն մեկնութիւն մը որ շատ գիտուն-ներէ ընդունուած է: Այս մեկնու-թիւնը պիտի ցուցնենք մեր յաջորդ յօդուածին մէջ:

ՆԻՐՈՊԱԿԱՆ ԹՈՒՐԻՐԻՈՅ
ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ
Որովհետեւ կարելի է թէ Բուսիա քանի մը ամիսէն Թուրքիոյ Եւրոպա-կան մասն արշաւէ, շատ կարեւոր է

գիտնալ թէ այս արշաւանքն ինչ
ճամբով կրնայ ըլլալ: Հետեւեալ յօդ-
ուածը Եւրոպական թուրքիոյ աշ-
խարհագրութեան քաջ հմուտ անձի
մը գործընդերս առնուած է:

Ստոյգ տեղեկութիւն չունինք Բու-
սիոյ և թուրքիոյ զօրաց ճիշդ թուոյն
վրայ: Եւրոպական թուրքիոյ վրայ
արշաւելու սահմանեալ Բուսիոյն
զօրքն առայժմ հաւանականապէս ոչ-
ինչ աւելի է քան 210,000, բայց կըր-
նայ շուտով մինչև 300,000 ի հասնիլ:
Բուսիական բանակը շարժել և կեդ-
րանայնել շատ դժուարին չէ: Բայց
սպարապետը զօրքը Բուսիանայէն
անցանելով բերելու է մինչև Դանուբ:
Որովհետեւ երկաթուղի կայ, այս
գործը կատարել զիւրադոյն է հիմա
քան առաջ. սակայն, եթէ Ֆրանսոս-
կոնստանդնուպոլսի փորձա-
ռութեան կրնանք դատել, գիւրին
չէ բոլոր Բուսիական բանակին արագ
Բուսիանիս բերել մէկ երկաթուղեաւ
միայն: Այս երկաթուղին կ'երթայ
Օսմանայէն մինչև Գիշնե, ետէն անց-
նելով կու գայ Կալայ և Իպրաիլ
Դանուբի բերին մօտ, անկէ Պուր-
բէշ, և անկէ ճիւրճեոյ: Որովհետեւ
եաշի մէջ երկաթուղոյն լայնութիւ-
նը կը փոխուի, հարկ է հոն կառքե-
րը փոխել, և այսպէս զօրաց ուղե-
գնացութիւնը պիտի յապաղի: Ոմանք
կ'ըսեն թէ Բուսիայէն այս երկաթու-
ղին շատ կառքեր և շողեշարժ մե-
քենաներ ունի. բայց ուրիշները կը
տարակուսին ասոր վրայ: Բուսիացիք
պիտի ստիպուին իրենց զօրքին մէկ
մասը թողնել ի պաշտպանութիւն այս
երկաթուղոյն: Վերջիշեալ անձը
կ'ըսէ թէ Բուսիանեան զօրքը բաւա-
կան է այս պաշտպանութիւնն ընել.
բայց որովհետեւ նոյն անձը կ'ըսէ թէ
Բուսիանեան զօրքը պիտի գործածուի
Բուսիանիս պաշտպանելու թուրքաց
յարձակմանը դէմ Վիսինէն, յայտնի
է թէ Բուսիոյ զօրքը պարտի պաշտպա-
նել երկաթուղին: Այս պաշտպանու-
թեան կարեւորութիւնն ասկէ յայտնի
է որ թուրք զօրաց խումբ մը կրնայ
Տոպրուզայէն գալով Կալայի և Իպ-
րաիլի մէջտեղի երկաթուղոյն վնա-
սել, և այսպէս Բուսիական զօրաց հա-
զօրակցութիւնը Բուսիոյ հետ կըր-
նայ կարուիլ: Բայց ասկէ, երկաթու-
ղին Գիշնեովէն մինչև Չէնսաւոտա
կրնայ մեծապէս օգնել թուրքաց
յարձակիլ Բուսիանիոյ երկաթուղոյն
վրայ: Արդարեւ թուրքերը թերեւ
կարող չեն մեծ բանակ մը անցանել
Դանուբէն, բայց կարող են անտա-
րակցաւ փոքր դուռները զրկել որ մեծ
վնաս կրնան հասցնել երկաթուղոյն:

Վերջիշեալ անձը կը կարծէ թէ
Բուսիոյ զօրաց դժուարին չէ Դա-
նուբէն անցնիլ, և թէ այս անցքը կըր-
նայ կատարուիլ երկաթուղոյն քանի
մը տեղերէն, այսինքն, ճիւրճեոյէն
Բուսիական գիւմայը, Օլէքիիցայէն
Դուսիական գիւմայը, և Կալարա-
շէն: Միլիտարիի գիւմայը: Այս երեք
տեղերուն մէջ կարեւորագոյնն է ճիւր-
ճեոյն: Երկաթուղոյն կալարանը 20
րոպէ միայն հեռու է դեռեղբէն և
բոլոր մը ետին ծածկուած է: Բու-
սիոյ բանակը կրնայ հոն կեդրոնա-
նալ և թնդանօթները դնել յառաջ
քան թնդանօթն իմանալը: Բուսիական
աւերակ բերդ է, ուղէկ և բաւական
թնդանօթ չունի, և պաշտպանուած
է քանի մը նոր ամրոցներով մի-
այն որ շատ հզօր չեն: Գետը 3 քա-
ռորդ մղոն լայն է, և թնդանօթն
թնդանօթները գիւրաւ կրնան կոր-
ծանել հաղաթուրները: Բուսիական

իրը 40 մղոն վար է Դուսիական,
ուր դեռին լայնութիւնը կէս մղոն
չկայ, և տեղոյն ամրութիւնները
երկար չեն կրնար գիւմանալ: Դուս-
իականէն 23 մղոն վար է Սիլիստրէ,
և Եւսիայի մեծ ճամբան ասկէ է:
Կ'ըսուի թէ այս տեղոյն ալ ամրու-
թիւնը գեաւ տնայէն է ինչպէս էր
1854ին պաշարման վերջը:

Թերեւ Դանուբէն անցնիլ աւելի
դժուարին պիտի ըլլայ Բուսիոյ քան
զոր սմանք կը կարծեն. բայց բոլոր
զինուորական մարդիկ կ'ընդունին
թէ Բուսի զօրքը կրնայ անցնիլ այն
դեռը: Դանուբն անցնելէն ետքը
Բուսիոյ զօրաց շարժումը կախում
պիտի ունենայ թուրքիոյ զօրաց շար-
ժումէն. և այս վերջինները, եթէ
յաջողակ հրամանատարներ ունին,
յարձակողական դիրք բռնելու են:
Թուրքիոյ երկու մեծ ամրութիւն-
ներն են Դանուբն ու Պալքանները:
Բուսի զօրքը յառաջ քան փորձելը
Պալքաններէն անցնիլ, պարտի դալ
Վառնա և Եւսիայ: Վառնայի դիրքն
ի բնէ ամուր է, բայց թուրքիոյ կա-
ռավարութիւնն այս դիրքէն շատ օ-
գուտ քաղած չէ, և երկու տէրու-
թեանց (Բուսիոյ և Թուրքիոյ) որն
որ հզօրագոյն է Սիւ ծովուն մէջ՝
այն պիտի իշխէ այս տեղոյն: Եթէ
թուրքիա կրնայ պահել իր այժմու
նաւային առաւելութիւնը, Վառնա
շատ պիտի օգնէ. Թուրքաց ի պաշտ-
պանութիւն: Պատերազմագէտ մար-
դիկ կը կարծեն թէ Բուսիոյ, եթէ
Վառնա չառնեն, չեն կրնար յառաջ
երթալ:

Եւսիոյ զինուորական մեծ կարե-
ւորութիւնն ունի, վառն զի այլեւայլ
մեծ ճամբաներ անկէ կ'անցնին: Այս
քաղաքն իր 20 մղոն հեռու է Պալ-
քաններուն կեդրոնէն, չլիթային ա-
րեւելեան դին, և հիւսիսէն, արեւմուտ-
քէն և հարաւէն չեպ բլուրներէ մահ-
կածն. պաշարուած, և արեւելքէն
ճովաճախուտ խորածոր նեղուցէ մը
պաշտպանուած ըլլալով, բնական
հզօր ամրոց է զօրաց համար, բայց
շատ քիչ հոգ տարուած է աւելի զօ-
րացնել զայն: Բուսիոյ կամ առնելու
են Եւսիոյ և Վառնա, և կամ զօր-
քով պաշարելու են այն քաղաքները
յառաջ քան ձեռնարկելը Պալքաննե-
րէն անցնիլ:

Անուանի Գերմանացի զօրապետը
Մուլքէ կ'ըսէ թէ Պալքաններն անց-
նիլ դժուարին է ոչ այնչափ վառն զի
այս լեռները բարձր և անմատոյց են,
այլ վառն զի աղէկ ճամբաներ չկան:
Ճամբաներուն շատերէն կառք անց-
նիլ հնար չէ. Եւսիոյ ճամբայ կայ Պալ-
քաններն անցնելու: Առաջինը Վառ-
նայէն Պալքաղ ծովեղբերայ ճամբան,
որմէ անցաւ Բող զօրապետը Բուսիա-
ցի զօրքով 1829ին: Թուրքիոյ նաւերը
կրնան արդելու զօրաց անցնիլ այս
ճամբէն: Երկրորդը՝ Բրովաիէն Այ-
դուս: Բուսիկէր զօրապետը Բուսի
զօրքով անցաւ այս ճամբէն 1829ին
ինն օրուան մէջ: Երրորդը՝ Եւսիա-
յէն Դանուբապագ, Տոպրուզայի կրճէն,
Կ'ըսուի թէ այս անցքը շատ նեղ է
և դժուարին, և կրնայ դիւրաւ պաշտ-
պանուիլ թուրք զօրապետին մը:
Չորրորդը՝ Դընուպայէն Դըղանըզ-
ճիւրջայի նեղուցէն: Այս ճամբէն
կառք անցնիլ դիւրագոյն է քան
միւս ճամբաներէն: Հինգերորդը՝
Դընուպայէն Խալմէն Տէմիր գաբու
կոչուած անցքէն: Վերջիշեալ անձին
խօսքին նայելով այս ճամբան շատ
չեպ և դժուարին է. բայց ուրիշ անձ
մը որ 3,000 թուրք զօրքով անցաւ
այն ճամբէն իրիմու պատերազմին

ատենը կ'ըսէ թէ զօրք կրնայ անց-
նիլ անկէ: Վերջերորդը՝ Դընուպայէն
Դանուբապագ: Այս ճամբան շատ դժ-
ուարին է: Եւսիոյ զօրքը՝ Սուլայէն
Թաթար Պաղարճը, որ գրեթէ ան-
անցանելի է: Բայց և այնպէս Պալ-
քաններուն վրայ կատարեալ տեղե-
կութիւն չկայ, և թերեւ կան ուրիշ
ճամբաներ որոնցմէ կրնայ անցնիլ
զօրքով: Ուստի, եթէ Բուսիոյ զօրքը
յալթէ թուրքիոյ զօրաց Դանուբի և
Պալքաններուն մէջտեղ, Բուսիացիք
կրնան առանց մեծ զինուորական
ձգանց անցնիլ Պալքաններէն: Եթէ
Բուսի յաջողի Պալքաններէն անց-
նիլ, այս լեռանց և Ագրիանուպոլիս
մէջտեղ ուրիշ բնական արդէլը չկայ
բաց ի Պէոյիւք Տէրպէնտի կրճէն որ
աղէկ պաշտպանութեամբ կրնայ հզօր
պատուար ըլլալ Ռուսաց բանակին
դէմ:

Եթէ Բուսիացիք Ագրիանուպոլիս
հասնին, կրնան գործածել երկաթու-
ղին դէպ ի Կոստանդնուպոլիս: Բայց
Կոստանդնուպոլիս իր 20 մղոն հե-
ռու պաշտպանութեան համար մեծ
բնական ամրութիւն մը կայ, և այս
կրնայ այնպէս զօրացնիլ որ Կոս-
տանդնուպոլիս չի կրնար ցամաքէն
յարձակուիլ կրել: Թաղմագէտը այս
քաղաքին ամրութեանը համար արդէն
յատակագիծներ շինած են, բայց աս
յատակագիծներուն գործադրութեան
համար դեռ պատրաստութիւն ե-
ղած չէ:

Մինչև ցարդ խօսեցանք Բուսիոյ
ուղղակի Կոստանդնուպոլիս գալուն
վրայ: Կայ ուրիշ ճամբայ մը զոր
գէթ թուրքիոյ զօրաց ուղադրութիւ-
նը բուն ճամբէն դարձնելու համար
կրնայ բռնել Բուսի զօրքը, այն է
Նիշի ճամբան Սոփիայէն, Թաթար
Պաղարճը, Ֆիլիպպէն մինչև Ագ-
րիանուպոլիս: Այս ճամբան գէշ չէ,
հեռաւորութիւնն ալ 600էն 700 մղոն
է: Բայց կան քաղաքական պատճառ-
ներ որոնց համար Բուսի զօրքը չանց-
նիլ այս ճամբէն:

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ

Ինձիրիի բարեկամներէն ոմանք
կը փափաքին որ մեկնութիւն տանք
Պոզուս առաքելոյն հետեւեալ խօսքե-
րուն:

«Մարդ մը գիտեմ Գրիստոսով (Ի Գրիս-
տոս) տառնուցորս տարի առաջ, (եթէ
մարմնով էր՝ չեմ գիտեր, եւ եթէ առանց
մարմնի՝ չեմ գիտեր, Աստուած գիտէ),
որ անանկ մէկը յափշտակուեցաւ մինչև
երրորդ երկինքը: Ու գիտեմ անանկ մարդ
մը, (եթէ մարմնով եւ եթէ առանց մար-
մնի՝ չեմ գիտեր, Աստուած գիտէ), որ
գրաւոր յափշտակուեցաւ ու լեց չափա-
մուկութեամբ, որ մարդու արժան չէ
խօսիլ եւ անանկին համար պիտի պար-
ծենամ. բայց իմ անձին համար պիտի
չտարժենամ հաղա միայն տկարութեանս
վրայ» (Բ Կորնթ. ԺԲ. 2-5):

Առաքելոյն թշնամիները Կորնթոսի մէջ
այլեւայլ ամբաստանութիւններ ըրած էին
անոր դէմ: Կ'ըսէին մանաւանդ թէ Պո-
զուս չունէր բուն առաքելութեան պատիւ
եւ պաշտօն: Կորնթացոց Բ թղթոյն Ժ.
եւ ԺԱ. գլուխներուն մէջ առաքելաւ
պատասխան տուած էր այս ամբաստա-
նութեանց, եւ ԺԲ. գլխոյն մէջ յառաջ
կը տանի միեւնոյն նիւթը: Որովհետեւ
թշնամիք «սաղաթ» էին զՊոզուս պար-
ծիլ կը յիշէ նշանաւոր տեղիք մը զոր
ունեցած էր բաւական տարիներ առաջ,
յափշտակուելով երկինք, ուր տեսած էր
զարմանալի բաներ:

Մարդ մը գիտեմ Գրիստոսով: Առաքելաւ
համեմատութեան համար առաջին դէմքով

չի խօսիր, բայց նոյն գլխոյն եօթներորդ
համարին մէջ յայտնի կը ցուցնէ թէ այն
դէպքն իրեն պատահեցաւ:

Տառնուցորս տարի առաջ, Եւսիոյ թէ
երբ եւ ուր եղաւ այս տեսիլքը, կամ թէ
ինչու համար առաքելաւ հիմա միայն կը
յիշէ այս դէպքը: Տեսիլքը եղաւ Պոզուսի
գարձէն ետքը, եւ անտարակոյս զատ է
այն տեսիլքէն որ կը յիշուի Գործ. Թ. 5-
9, եւ որ պատահեցաւ այն օրը որ առաք-
ելաւ դարձի եկաւ: Թերեւ եղաւ այն ա-
տեն երբ առաքելաւ կ'աղօթէր տաճարին
մէջ ի դարձին Դամասկոսէ յերուսաղէմ,
ուր հրամայուեցաւ անոր Աստուծոյ թո-
ղու զերուսաղէմ եւ երթալ հեթանոսաց
(Գործ. ԻԲ. 17): Տեսիլքն նպատակն
էր զօրացնել զՊոզուս մեծամեծ նեղու-
թեանց մէջ զոր հանդերձեալ էր կրել:
Պոզուս գաղտնի պահեց այս տեսիլքն իբր
տառնուցորս տարի: Տարակոյս չկայ թէ
ստէպ կը խորհէր անոր վրայ, եւ այն
փառաւոր դէպքին յիշատակն անշուշտ
գլխաւոր պատճառ էր որ այնչափ նեղու-
թեանց տարաւ Պոզուս համբերութեամբ,
եւ պատրաստ էր տանել եւս աւելոյն:
Բայց պատահութիւն չունեցաւ յիշել տե-
սիլքը մինչև այն ժամանակը որ ստիպուե-
ցաւ յայտնել զայն Կորնթացոց:

Եթէ մարմնով էր՝ չեմ գիտեր: Այս խօսքին
իմաստը սա է թէ առաքելաւ անգիտցու-
թեան մէջ էր, եւ չիմացաւ ինչ որ կ'ըլ-
լար, որպէս թէ մեռած էր: Ի դուր է մե-
զի ջանալ գիտնալ ինչ որ Պոզուս կը խոս-
տովանի թէ չէր գիտեր, թէպէտ իրեն
պատահեցաւ: Առաքելաւ այնպէս կը խօսի,
որպէս թէ յանկարծակի երկինք առ-
նուեցաւ: Թերեւս իրօք երկինք առնուե-
ցաւ, կամ թերեւս տեսիլ միայն էր. բայց
որն եւ իցէ, երկինք անոր մտքին առջեւ
բացուեցաւ: Պոզուս երբեք երկին խօսք
կ'ընէ. այսինքն ոչ այն երկինք ուր են
ամպերը եւ մթնալարերը, եւ ոչ այն երկ-
նից ուր են արեգակը, լուսին եւ աս-
տղերը, այլ երկնից որ անդ է քան զաս-
տղերը, եւ որ, ըստ Հրէից, կը կարծուէր
ըլլալ բնակութիւն Աստուծոյ, հրեշտա-
կաց եւ սրբոց հոգիներուն: Այս վերջին
երկնից զարմանալիքն էր զորս տեսնել
չորհուեցաւ Պոզուս: Չորրորդ համարին
մէջ յիշուած «գրաւոր» նոյն է երբեք
երկնից հետ:

Այս հաղորդակցութիւնը երկրաւորի
մը երկնից հետ շատ նորանշան է: Սուրբ
զօրաց մէջ կը յիշուին այլեւայլ անձինք որ
իրօք կամ տեսնեալ յափշտակուեցան
երկինք, բայց անոնց եւ ոչ մին լուր
առաւ մարդոց երկնային աշխարհին վրայ:
Ենովք եւ եղիա յափշտակուեցան երկինք,
բայց նորէն չեկան յայտնել ինչ որ տե-
սան: Արդարեւ եղիա երեւցաւ Մովսէսի
հետ սցակերպութեան լեռը, բայց երկ-
նից վրայ բան մը չպատմեց: Ղազարոս
յարութիւն առաւ, եւ սուրբերէն շատերը
յարութիւն առին Վրիստոսի խաչելու-
թեան տանելը, բայց չի յիշուի թէ այս
անձինք հանդերձեալ աշխարհին վերա-
բերեալ բան մը ըսին կամ յայտնեցին:

Զարմանք է արդարեւ որ Պոզուս ալ
թոյլութեամբ չեղաւ պատմել ինչ որ
տեսած էր երկինքը, եւ բնական է հար-
ցունել այս լուրի հետ պատճառը: Այս
հարցման կրնայ պատասխանուիլ նախ
թէ այս տեսիլքն մասնաւոր նպատակն
էր զօրացնել զՊոզուս իր պաշտօնին նե-
ղութեանց մէջ, եւ թէ հարկաւոր պատ-
ճառ մը չկար ինչ որ տեսաւ ուրիշներուն
պատմելու: Երկրորդ՝ հաւանական է թէ,
եթէ երկնից փառքը յայտնուէր մեզի
կատարելապէս, պիտի չլինային հա-
կնալ եւ շատերն անհաւատաւ պիտի
համարէին ըստածները: Դժուարին է նկա-
րագրել մարդոց այսպիսի բան մը զոր ա-
նոնք տեսած չեն երկրի վրայ. եւ երկինք
ինչպէս հաւանական է, այնպէս օտար է

ԲԱՆԱԲԱՍԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փետ. 13 ըստ Յուն. և փետ. 27 ըստ Լատ., 1877

ԱՆԳԴԱՅԻՆ ԱՆՈՒՄԱՐԶԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Լուստոն թայմը Անգղիոյ աշխարհաշու-
րութեանը վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ ըստ
երեւութիւն խորհրդարանին մէջ ազատա-
կան կուսակցութիւնը շատ մը հարցում-
ներով պիտի նեղէ պաշտօնեաները : Ամէն
գէտը, ամէն ձայնի եւ իրաց ամէն ի-
րական կամ երեւակայական փոփոխու-
թեանը վրայ պաշտօնէից հարցումներ
պիտի ուղղուին : Կ'երեւի թէ ընդհան-
ր կուսակցութիւնը պիտի միաբանի
պաշտպանել սա սկզբունքը թէ եւրոպա-
կան տէրութիւնը իրաւունք ունին իրենց
որոշումները բռնութեամբ կատարել տա-
լու : Մինչեւ որ եւրոպական տէրութիւնը
չ'իջանկեղծ, խաղաղութիւն պիտի չ'ըլլայ :
Սակայն միջամտութեան խնդրոյն նկատ-
մամբ ընդգիծաբար կուսակցութեան մէջ
ալ կարծեաց տարբերութիւն կայ : Ու-
մանը կ'ուզեն որ Անգղիա Բուսիոյ հետ
միանայ խնդրոյն մէկէն եւ ազդու կեր-
պով լուծում մը տալու համար : Բայց այս
կուսակցութեան գլխավորներէն ոմանք
դեռ միջամտութեան այս կերպին հաւ-
նած չեն : Աւելի սովորաբար եւ ամենէն ըն-
դունելի ընթացքը թերեւս լոյս կրան-
վիլի առաջարկած ընթացքը պիտի ըլլայ :
Թէ տէրութիւնը ինչ որ ընեն միաբանու-
թեամբ ընելու են : Թուրքիոյ դործոց մի-
ջամտելու համար եւրոպայի իրաւունքը
1856ի դաշնադրութեան վրայ հիմնուած
է, եւ այս իրաւունքը չ'ընդաբարելու
համար պէտք է որ յիշեալ դաշնադրու-
թիւնը կնքող տէրութիւններէն որ եւ
իցէ մէկն առանձին չ'գործէ : Իսկ թէ
Անգղիոյ պաշտօնեայք ինչ ընել կ'ու-
զեն կամ ինչ ընելու կարող պիտի ըլ-
լան, բոլորովին ուրիշ խնդիր մըն է : Լորտ
Սալիսպորի ծանուցած է թէ ինքը Բ.
գրան վրայ ճնշում բանեցնելու գաղա-
փարին դէմ է, եւ հաւանական է թէ
պաշտօնեայք ընդգիծաբար կուսակցու-
թեան պահանջմանը պիտի չ'ընդունին ինչ
որ ալ ըլլայ, պաշտօնեայք պիտի չ'զարհան-
նեն որ եւրոպական տէրութիւնը շու-
տով որոշեն իրենց բռնելու ընթացքը, վա-
ստից յիշեալ տէրութիւնը իրենց ընթացքը
որոշելու մասին կ'ուզեն սպասել մինչեւ
որ ստիպողական դէպք մը պատահի ու-
րեմն առ այժմ Անգղիա պիտի սպասէ ի-
րաց ընթացքին : Իսկ այս միջոցին խոր-
հրդարանին անդամը պաշտօնէից շարու-
նակ հարցումներ ընելով կատարեալ տե-
ղեկութիւն պիտի ստանան թէ պաշտօն-
եայք ինչ գաղափար ունին նկատմամբ ի-
րենց պարտուցն առ եւրոպա եւ առ
Թուրքիա :

ԲՈՂԱՅԻ ԳԻՒՂԱՐԸ

Յունուար ամսոյ վերջերը Բաղէշէն գլու-
ռած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Քիւր-
տերը կը պատրաստուէին յարձակիլ Թուր-
քիկ զինուոր վրայ, որ 300 տուն բնակիչ
ունի եւ քաղաքն իւր երկու եւ կէս ժամ
հեռու է : Գիւղացիք Բաղէշի գաղմագմին
զինեցին սլաշապանութեան համար, բայց
գաղմագմին իր քովը զօրք չ'ունենալով
ստիպուեցաւ ըսել զիւղացւոց որ իրենք
զիրենք պաշտպանեն : Չենք գիտեր թէ
զիւղացիք կարող եղան իրենք զիրենք
պաշտպանել, թէ Քիւրտերը բաւական մեծ
զօրութեամբ գալով կողոպտեցին Թուր-
քիկ զինուոր, ինչպէս որ քանի մը շաբաթ
առաջ կողոպտած էին Բախաղ զիւղը :
Բայց այն խորհուրդը զոր Բաղէշի գաղ-
մագմին Թուրքիացւոց տուաւ իրենք զի-
րենք պաշտպանելու՝ պատճառ եղաւ մեզի
հետեւեալ խորհրդածութիւնը ընելու :
Ենթադրենք թէ զիւղացիք զենք առ-
նեն իրենց անձերուն եւ ընչից պաշտպա-

նութեանը համար եւ քանի մը Քիւրտեր
սպաննեն : Եթէ Քիւրտերը ետքն ուրանան
իրենց յարձակումը զիւղին վրայ, ըսենաւ
թէ երկու զիւղին մէջտեղ ծագած վէճի մը
պատճառաւ սպաննուեցան Քիւրտերը, եւ
գառ բռնան զիւղացւոց դէմ, այն ատեն
Բաղէշի գաղմագմին պիտի հաւատայ Թուր-
քիացւոց վկայութեանը եւ պիտի մերժէ
Քիւրտերուն գանդատանաց անսալ : Եր-
կու զիւղացւոց մէջտեղ բացուած դատի
մը մէջ գաղմագմին չի կրնար միայն Հայ
զիւղացւոց վկայութիւնը մոտիկ ընել եւ
Քիւրտերուն վկայութիւնը մերժել : Այս-
պիսի պարագայից մէջ Թուրքիացիք կրնան
համարձակիլ իրենց անձերը պաշտպանե-
լու փորձել քանի որ զիւղին թէ առաջա-
կայց վրայ արձակուած ամէն հրացանի
հարուածի համար հաշիւ պիտի տան դա-
տարանին առջեւ եւ թերեւս պիտի պատ-
ժուին օրինօք : Մենք կը կարծենք թէ
զիւղացիք այսպիսի պարագայից մէջ պի-
տի չ'համարձակին իրենց անձերը պաշտ-
պանել :

Արդարեւ զիւղ մը առաջակայց դէմ
պաշտպանել մասամբ մը զիւղացւոց կը
պատկանի, եւ զիւղացիք կատարելու են
բուն գործը : Բայց, ինչպէս անցեալ շա-
բաթ ըսինք, կառավարութեան շահերն ալ
վտանգի մէջ են, ուստի եւ կը վստիչ
որ կառավարութիւնը իր վրայ առնէ զիւղաց-
ւոց առաջակայց դէմ դրած ատեն պատա-
հած բռնելուն պատասխանատուութիւնը :
Այսպիսի պատասխանատուութենէ մը կա-
ռավարութեան վտանգ չ'ըլլար, եթէ
զիւղին պաշտպանութեան գործը յանձ-
նուի այնպիսի պաշտօնակալաց ձեռքը ո-
րոնց վրայ կառավարութիւնը կը վստահի :
Այսպիսի միջոցի մը ձեռնարկելուն օգու-
տը ու է որ եթէ առաջակիները կառավա-
րութեան կողմէն զինուած եւ կազմուած
զիւղացւոց վրայ յարձակին, կառավարու-
թեան վրայ յարձակած պիտի ըլլան : Առա-
ջակիներէն շատերն այսպիսի բանի մը ձեռ-
նարկելէ առաջ կրկնապատիկ պիտի խորհին :

ՆԵՐՈՒՆ ԼՈՒՐԵՐ

Արտաքին գործոց պաշտօնարանին օտար
թղթակցութեանց տեսուչ Յովհաննէս է-
ֆէնտի Արքիանուպոլսոյ կուսակալին խոր-
հրդարան անուանեցաւ :
Կոստանդնուպոլսոյ էֆէնտի Թէսաղոնիկի
կուսակալին խորհրդակցան անուանեցաւ :
— Անցեալ շաբաթ զրոյցներ կային թէ
տէրութեան բարձր պաշտօնէից մէջ նոր
փոփոխութիւններ պիտի ըլլան, բայց կա-
ռավարութիւնն անցեալ հինգշաբթի օր
պաշտօնապէս ծանուց թէ այսպիսի զրոյց-
ներ անհիմն են :
— Վաղըթ լրագիրը կ'ըսէ թէ Մահմուտ
Նէտիմ փաշա Բիւտէն հեռագրով շնորհա-
ւորած է կառավարութիւնը Միտհաթ փա-
շայի աքսորուելուն համար :
— Կ'ըսուի թէ վիլայէթներու նոր օրի-
նաց համեմատ Պոլսոյ ստիկանութիւնը
պիտի վերակազմուի : Ոստիկանութեան
դատարաններն արդարութեան տեսանք
պիտի փոխադրուին, եւ զինուորական
պաշտօնակալը դարձեալ սպարապետու-
թեան դուռը պիտի զրկուին :
— Անցեալ շաբաթ շուգենաւ մը Նիւ
Եօքքէն հոս հրացան եւ ռազմավոր բե-
րաւ, եւ ուրիշ երկու շուգենուք Անգուէր-
էն Գիւղէի թնդանօթներ բերին : Գիւղէի
գործարանէն 1,530 թնդանօթ ապսպըր-
ուած ըլլալով, հիմա այն գումարը գրեթէ
լեցուած եւ միայն իւր տասը թնդանօթ
մնացած է :
— Մօտերս հրաման զրկուեցաւ գաւա-
ռաց կուսակալներուն որ պաշտօնատարաց
ցանկ մը պատրաստեն, եւ յիշեալ ցանկին
մէջ գրեն իւրաքանչիւր պաշտօնատարին
համառօտ կենսագրութիւնը : Յիշեալ ցան-
կերը ներքին գործոց պաշտօնարանը պի-
տի պահուի, որպէս զի ամէն անգամ որ

նոր պաշտօնատարներ կարգուին այն ցան-
կերուն նայուի :
— Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք
թէ մօտերս Հայրենիք լրագրին գործեալ
հրատարակուելու հրաման տրուեցաւ :
— Կը ծանուցուի թէ Պրուսայի, Բե-
րլինի եւ Գաթաբուսիի գաւառաց մէջ
երեսփոխանական ընտրութիւնները կա-
տարուած են :
— Մօտերս չէյիս իւլ իսլամին նախա-
դահութեանը ներքեւ իւլէմայից ժողով
մը գումարուեցաւ Կ. պոլսոյ դատարան-
ներուն բարեկարգութեան եւ վերակազ-
մութեանը վերաբերեալ այլեւայլ նիւթե-
րու վրայ խորհելու համար :
— Տէյիլ Թէյի կրօն լրագրին Պրինսիպիլ
թղթակիցը նամակներ կը գրէ Միտհաթ
փաշայի վրայով : Յիշեալ նամակները կը
ծանուցանեն թէ Միտհաթ փաշա իր պաշ-
տօնէն իյնալուն վրայ բնաւ դառնու-
թեամբ չի խօսիր, եւ կ'ըսէ թէ քանի մը օր
առաջ զիտէր որ պաշտօնէ պիտի ձգուէր :
Միտհաթ փաշա Տէյիլ Թէյի կրօնի թղթ-
ակցին պատմած է թէ իր պաշտօնէ
ձգուած օրն երբ պալատը գնաց, եւ տե-
սաւ որ իզգէտուն շուգենաւը պալատին
զինայը կը սպասէր, հասկցաւ թէ աքսոր
պիտի զրկուէր : Պալատին մէջ երբ պաշ-
տօնէ ձգուելուն պատճառներն իմանալ
ուզեց, ոստիկանութեան կողմէն թուղթեր
թիւն կ'ըլլար թէ Միտհաթ փաշա Թուր-
քիոյ մէջ հանրապետութիւն հաստատելու
դաւ կը գործէր : Միտհաթ փաշա այսպի-
սի ամբաստանութեանց պատասխան տալ
անօգուտ համարելով առանց յապաղելու
շուգենաւ նստաւ : Շուգենաւը Տուլմա պաղ-
չէի առջեւէն մեկնեցաւ, եւ Գում գալուի
առջեւ երթալով բոլոր օրը հոն մնաց,
որպէս զի Միտհաթ փաշային ապարանքէն
անոր կարծանքները շուգենաւ բերուին :
Յիշեալ թղթակիցը կը յարէ թէ Միտհաթ
փաշա կը հաւատայ որ էտէն փաշա ա-
նոր անկմանը մէջ մաս չ'ունէր, եւ թէ
էտէն փաշա պիտի ջանայ սահմանա-
դրութիւնը գործադրել :
— Անցեալ շաբաթ Սերուիոյ երեսփո-
խան Բ. Գրան հետ խաղաղութեան պայ-
մաններուն վրայ կը խորհրդակցէր : Կ'ըսուի
թէ համաձայնութիւն գոյացած է երկու
կողմին մէջտեղ, եւ խաղաղութիւնը մէ-
կէն պիտի կնքուի : Գարստաղի երեսփո-
խանը զինագլուի ժամանակը լրանալէն
առաջ պիտի չ'հաննին հոս : Այս պատճա-
ռաւ թերեւս զինագլուը քանի մը օր եր-
կարի Բ. Գումն այս բանակցութեանց մէջ
շատ հաշտասէր հոգի մը կը ցուցնէ, Գա-
րստաղ խաղաղութեան համար բանակ-
ցելու հաւանութիւն տուած է, սակայն
պատերազմի պատրաստութիւնը կը շա-
րունակէ : Կ'ըսուի թէ այս շաբաթ արտա-
քոյ կարգի մեծ ժողով մը պիտի գումար-
ուի որոշելու թէ կառավարութիւնն ինչ
ընթացք բռնելու է օրուան խնդրոց
նկատմամբ :
— Լէվանթ Հէյալտ կ'ըսէ թէ Անատո-
լիէն լուր կը տրուի որ քանի մը տեղեր
հարկահաւաքները ժողովուրդէն տուրքի
համար թղթադրած չեն ընդունիր եւ պէշ-
իք ստակ կը սահմանեն : Ետքը պէշիք
ստակը դրամափոխներու տանելով թըղ-
թադրամի հետ կը փոխանակեն, եւ տե-
րութեան գանձը թղթադրամ զրկելով
100 ին 50 կամ 40 դահեկան տարբերու-
թիւն իրենց քսակը կը լեցնեն : Կառա-
վարութիւնը տուրքի փոխարէն թղթադ-
րամ կ'ընդունի ժողովուրդէն, եւ չի նե-
րեր որ հարկահաւաքներն այս մասին դրա-
մափոխութիւն ընեն :
— Կեսարիայէն առնուած նամակներ կը
ծանուցանեն թէ հոն իրաց վիճակը հան-
դարտ է, եւ կառավարիչն այնպէս ազդու
է իր հրամանները կատարել տալու մա-
սին, որ ժողովուրդեան մէջ վստահութիւնը
հետզհետէ կ'աւելնայ :

— Բաղէշէն գրուած նամակ մը կը
ծանուցանէ թէ երեսունէն մինչեւ քա-
ռասուն մարդերէ բաղկացեալ խումբեր
զիւրք ատեն քաղաքին մէջ բռնութեամբ
տուները մտնել փորձած են : Յիշեալ
քաղաքին մէջ վաճառականք գիշերները
զէնք պատրաստ կ'ունենան իրենց սն-
կաղիններուն քովը եւ ամէն գիշեր հրա-
դիմուց ձայներ կը լսուին :
— Անցեալ հինգշաբթի օր վաշինկիո-
նի ծննդեան տարեդարձն ըլլալով Կ. պոլ-
սոյ նաւահանգստին մէջ դանուած Ամե-
րիկեան եւ ուրիշ շուգենաւներ դրօշակնե-
րով զարդարուեցան :
ԱՐՏԱՐԻՆ ԼՈՒՐԵՐ
Մինչեւ ցարդ Անգղիոյ խորհրդարանին
վիճաբանութիւններէն ազատական կու-
սակցութեան նախապէս հասկցուեցաւ,
բայց պաշտօնէից դիտաւորութիւնը դեռ
հասկցուած չէ : Պաշտօնէից դիտաւորու-
թիւնն իմանալու համար խորհրդարանին
անդամը նաեւ պաշտօնական գրութիւն-
ներուն վրայ մանրամասն քննութիւններ
ըրած են : Սակայն այն գրութիւններէն
այսչափ միայն կը հասկցուի թէ Անգղիոյ
կառավարութիւնը կը խոստովանի որ եւ-
րոպա Թուրքիոյ նկատմամբ կատարելու
պարտք մը ունի, թէ Թուրքիոյ Բիւստո-
նէից վիճակը բարեւոքուելու է, եւ թէ
Թուրքիոյ դործոց միջամտելու աշխարհա-
վարութիւնը դեռսպանափողովն հետ վեր-
ջացած չէ : Բայց եւ այնպէս Անգղիոյ
պաշտօնեայք Թուրքիոյ վրայ բռնութիւն
բանեցնելու գաղափարին ալ դէմ են, եւ
կը հաւատան որ, եթէ Բուսիա սուրը պա-
տենը դնէ, եւրոպայի միութիւնը պիտի
չ'իսնագարուի, եւ այսպիսի միութեան մը
առջեւ Թուրքիա պիտի ստիպուի գոր-
ծադրել խոստացեալ բարեկարգութիւն-
ները :
Խորհրդարանին մէջ ազատական կուսակ-
ցութեան կողմէն պաշտօնէից ուղղուած
հարցումները շատ արդիւնք չ'ունեցան :
Սակայն պաշտօնէից պատասխաններէն կ'ի-
մացուի թէ Անգղիոյ կառավարութիւնը
չի կարծեր որ պատերազմի պիտի բռնուի
Բուսիոյ հետ, եւ կը մերժէ բռնութիւն
բանեցնել Թուրքիոյ վրայ : Բայց կը սպասէ
Թուրքիոյ խոստացած բարեկարգութիւն-
ներուն արդեանքը, եւ պիտի յարգէ Թուր-
քիոյ անկախութիւնն եւ ամբողջութիւնը :
— Գերմանիոյ ազգային ժողովը մօ-
տերս բացուեցաւ կայսեր մէկ ճառով :
Կայսրն այս ճառին մէջ ըսած է թէ Գեր-
մանիոյ աշխարհավարութիւնը պիտի ըլ-
լայ Թուրքիոյ Բիւստոնէից շահուցը վրայ
եւ եւրոպայի խաղաղութեան պահպա-
նութեանը վրայ հսկել :
— Դրամասեղանի խնդրոյն նկատմամբ
Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ պաշտօնէից
մէջտեղ կատարուած բանակցութիւնները
մինչեւ ցարդ կրցած չեն լուծել զժողա-
րութիւնը :
— Լորտ Սթրաքտեն խորհրդարանին ա-
ռաջարկած է այնպիսի միջոցներ ձեռք առ-
նել որ եւրոպայի խաղաղութիւնը պահ-
ուի, 1856ի եւ 1871ի դաշնադրութիւն-
ները պահպանուին եւ Բ. Գրան Բիւստոն-
եայ հպատակաց վիճակը բարեւոքուի :
— Փետ. 25 ին փեղապարտիչն առնուած
հեռագիր մը սուտ կը հանէ այն զրոյցները
թէ Բուսիա պատերազմ ընել կուզէ : Տէ-
րութիւնը պիտի նային Թուրքիոյ ընդաց-
քին, եւ ըստ այնմ պիտի որոշեն իրենց
բռնելու ընդացքը :

ԵԼԵԻՍԱՎԱՆ ԵՒ ԱՌԵԻՏԻՍԱՎԱՆ

Փետր. 14/26, 1877	
ԳՐԱՄ.Ք. Փամ. Լիւրան 400 էն	34. 35
Մեծերայի 104 1/2	88
Թղթապարտ 133	87
Պղինձ ստակ 150	109 1/2

Ամերիկայի միախոնարաց ընկերութեան կողմէն
կ'մտադրուի ձ. Բ. Կրին

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
Չազմագծը, Յակոբեան խան, Թիւ 12.